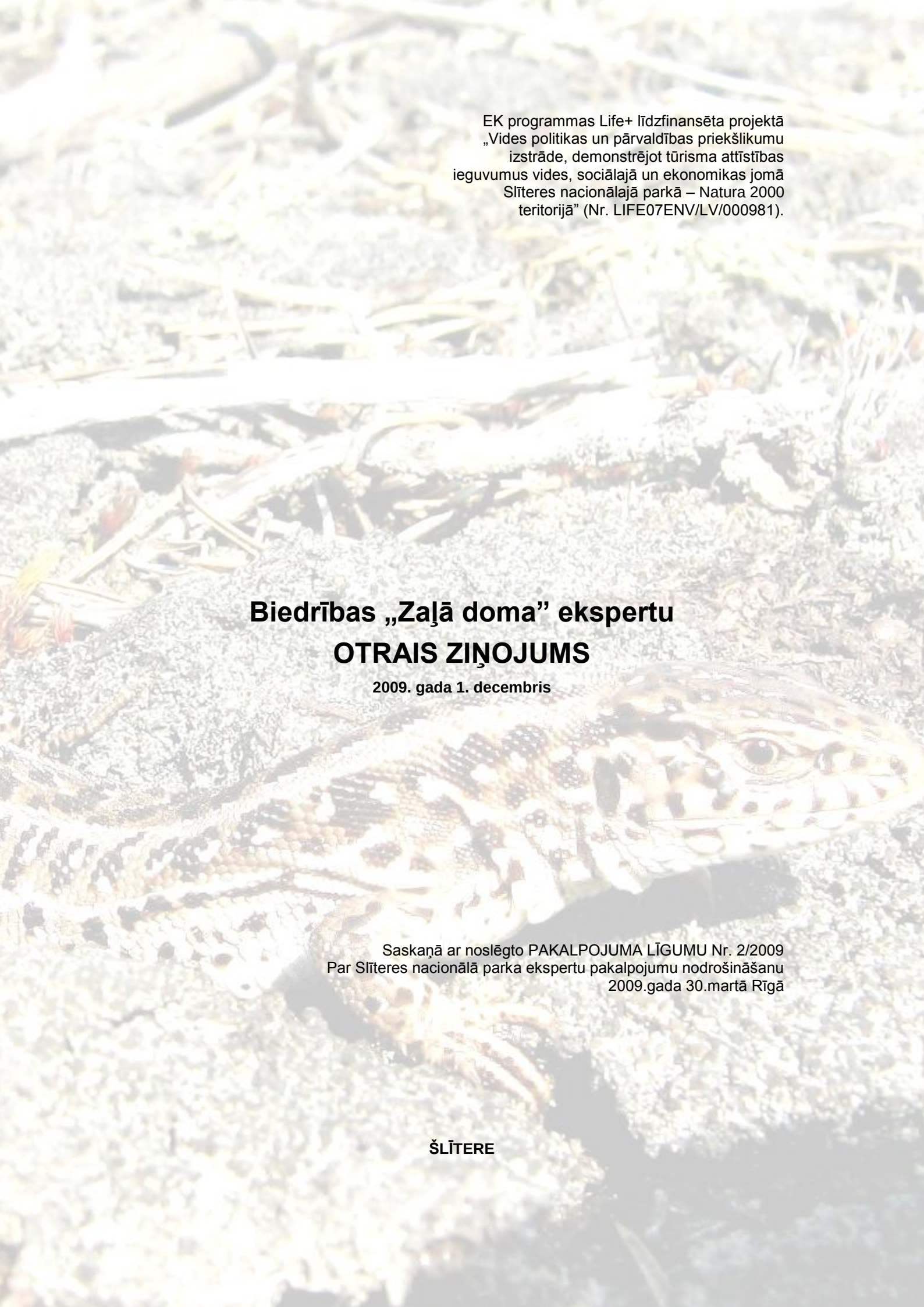

EK programmas Life+ līdzfinansēta projektā
„Vides politikas un pārvaldības priekšlikumu
izstrāde, demonstrējot tūrisma attīstības
ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā
Slīteres nacionālajā parkā – Natura 2000
teritorijā” (Nr. LIFE07ENV/LV/000981).

Biedrības „Zaļā doma” ekspertu OTRAIS ZIŅOJUMS

2009. gada 1. decembris

Saskaņā ar noslēgto PAKALPOJUMA LĪGUMU Nr. 2/2009
Par Slīteres nacionālā parka ekspertu pakalpojumu nodrošināšanu
2009.gada 30.martā Rīgā

ŠLĪTERE

SATURS

1. Tūrisma produktu izstrāde	3
1.1. Tūrisma produkts Zvēru vērošana	3
1.2. Tūrisma produkts Putnu vērošana	8
1.3. Citi pakalpojumi	15
2. Monitorings	15
2.1. Vides monitorings	15
2.2. Laikapstākļu monitorings.	17
3. Tūrisma statistika	18
3.1. Slīteres bākas apmeklējums 2009.gadā no 1. maija līdz 25.oktobrim.	18
3.1.1. Ārzemju tūristi Slīteres bākā 2009. gadā	19
3.1.2. Slīteres dabas takas apmeklējums 2009. gadā no 1. maija līdz 25.oktobrim	19

Pielikumā BEF informācijas standu saturs SNP:

1. Irbes jūras šauruma jūras putni. (orģ. formāts A0, 2 gab.)
2. Rīgas līča rietumu piekrastes putni. (orģ. formāts A0, 1 gab.)
3. Rīgas līča rietumu piekrastes rīfi (orģ. formāts A0, 1 gab.)

OTRAIS ZIŅOJUMS

Laikā no 2009. gada 1. jūnija līdz 1. decembrim biedrība „Zaļā doma” nodrošināja eksperta pakalpojumus projekta POLPROP-NATURA (Nr. LIFE07EN/LV/000981) ietvaros saskaņā ar Darba uzdevumu (1. pielikums pie 2009. gada 30. marta līguma).

1. Tūrisma produktu izstrāde

1.1. Tūrisma produkts *Zvēru vērošana*

Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres nacionālā parka administrācijas zoologs Vilnis Skuja sagatavojis tekstu (Zvēru vērošana) un zvēru fotoattēlus (12 gab.)

Slīteres nacionālā parka ģeogrāfiskais novietojums un biotopu daudzveidība nodrošina bagātu un Latvijai tipisku zīdītājdzīvnieku faunu. Zīdītāji Slīteres NP pārstāvēti sākot ar desmit gramus smago, mūžam izsalkušo meža cirsi, kurš nepaguris rosās zemsedzē meklējot ko ēdamu, līdz trīssimt kilogramus smagajam, lielākajam briedim pasaulē – alnim. Kukaiņēdāji cirši *Sorex spp.* orientācijai apvidū izmanto eholokāciju līdzīgi kā sikspārņi, kuri, iestājoties naktij, dodas naktstauriņu medībās. Parkā biežāk sastopamās sikspārņu sugas ir Eiropas garausainis *Plecotus auritus* un ziemeļu sikspārnis *Vespertilio nilssoni*.

Grauzēji *Rodentia* nacionālajā parkā ir skaitliski lielākā zīdītāju kārtā. Klaidoņpeles *Apodemus spp.*, strupastes *Microtus spp.*, ūdenszūrkas *Arvicola terrestris* ir sastopamas visur. Dzeltenkakla klaidoņpeles *Apodemus flavicollis* barības krātuvēs iespējams atrast pat puskilogramu lazdu riekstu. Latvijā reti sastopamā un aizsargājamā meža sicista *Sicista betulina* nacionālajā parkā nav retums. Slīteres Zilajos kalnos var sastapt īpaši aizsargājamu, pūkainu peles lieluma dzīvnieciņu - lazdu susuri *Muscardinus avellanarius*, kurš dzīvo ģimenēs, krūmu zaros veido lodveida midzeņus un ziemu pavada ciešā miegā.

Nacionālā parka purvos un mežos medī lielie plēsēji - vilki *Canis lupus* un lūši *Lynx lynx*. Brūnais lācis *Ursus arctos* pēdējo reizi Slīteres NP redzēts pirms diviem gadiem. Medījumu pietiek arī mazākiem medniekiem meža caunām *Martes martes*, zebiekstēm *Mustella nivalis* un seskiem *Mustella putorius*. Foreļu strautos medījumu rod ūdri *Lutra lutra* un ūdeles *Mustella spp.* Jūrā, parka akvatorijā zivis ķer pelēkais ronis *Halichoerus gryphus* un pogainais sīkronis *Pusa hispida*.

Nagaiņus *Artiodactyla* pārstāv meža cūkas *Sus scrofa*, stirnas *Capreolus capreolus*, staltbrieži *Cervus elaphus*. Purvainajos mežos un degumos īpaši labi jūtas aļņi *Alces alces*.

Vairums no Slīteres nacionālajā parkā sastopamajām vairāk kā 40 zīdītāju sugām dzīvo slēpti un ir grūti novērojamas. Teritorijas mežainība nodrošina zvēru daudzveidību, bet apgrūtina to vērošanu, tāpēc vērošana iespējama tikai atklātās ainavās.

Regulāra zvēru vērošana SNP iespējama tikai zinoša gida pavadībā. Tas izslēgtu nekontrolētu un nemākulīgi organizētu dzīvnieku vērošanu, jo regulāra un būtiska traucējuma iespaidā zvēru vērošana ātri vien kļūtu neiespējama. Zvēru vērošana paredzēta apmēdījamās platībās, tāpēc, tā būtu saskaņojama ar SNP administrāciju, lai izslēgtu pārpratumus ar medniekiem un potenciālus nelaimes gadījumus. Dzīvnieku vērošana paredzēta siltā laikā (temperatūra virs 0°C), jo prasa no vērotāja gandrīz nekustīgu sēdēšanu vairāku stundu garumā. Zīdītājdzīvnieku vērošana iespējama nelielās grupās (1 – 5 cilvēki), izmantojot īpašus torņus. Rekomendētais vecums 15 gadi un vairāk. Silts apģērbs un gumijas zābaki - obligāti. Liela staigāšana nav paredzēta, tūre ap vienu kilometru vienā virzienā. Iespēja vērot zvērus izvērtēta 1. tabulā.

Slīteres nacionālā parka teritorijā novērojamās zīdītājdzīvnieku sugas un to novērošanas iespēju izvērtējums gada garumā

Apzīmējumi: biezā, nepārtrauktā līnija – sugas vērošana ir garantēta; pārtrauktā līnija – iespējams gadījuma rakstura novērojums. Tabulā sugu sastopamība un novērošanas sekmes parādītas tikai to ieteicamajā vērošanas sezonā (aprīlis – septembris)

Vērojamā suga	Vērošanas vieta	Laiks											
		Mēneši											
		Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jūn	Jūl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Bebrs	ūdensteces				—————	—————	—————	—————					
Meža cūka	lauki, pļavas				—————	—————							
Stirna	lauki, pļavas				—————	—————							
Alnis	meža lauces				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			
Staltbriedis	lauki, pļavas				—————	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	—————			
Lapsa	lauki, pļavas				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			
Vilks	lauki, pļavas				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			
Āpsis	lauki, pļavas				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			
Meža cauna	mežmalas				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			
Ūdrs	ūdensteces				- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -			

Bebrs – plaši izplatīts Slīteres nacionālā parka ūdenstecēs, ir suga, kura aktīvi pārveido vidi. Iespējams vērot un dzirdēt to sarunas no dažu metru attāluma.

Foto: V.Skuja

Meža cūka – viens no biežāk sastopamajiem lielajiem zīdītājiem. Pavasarī barojas atklātās vietās un ir ērti novērojama.

Foto: V.Skuja

Stirna – mazākais no Latvijā sastopamajiem briežiem. Stirnas Slīterē medī lūši un vilki.

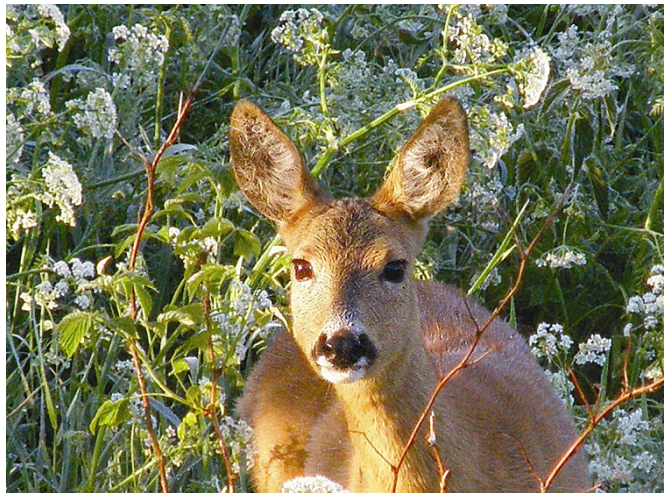

Foto: V.Skuja

Alnis – lielākais briedis Pasaulē. Slīteres NP ar purviem un mežiem ir ideāli piemērota dzīvesvieta šim milzenim. Bieži vien tas ieraugāms ceļmalās.

Foto: V.Skuja

Staltbriedis – Slīteres NP skaitliski lielākā briežu populācija. Riesta laikā dzirdamā bullu aurošana, ragu klabēšana, tiem cīnoties, ir patiesi neaizmirstams piedzīvojums ikvienam dabas vērotājam.

Foto: V.Skuja

Āpsis pieder sermuļu dzimtai. Lielāko gada daļu tas ir izteikts nakts dzīvnieks, bet vasaras sākumā, kad alās to gaida bērni, tas sastopams arī dienā.

Foto: V.Skuja

Lapsa Vulpes vulpes pavasarī novērojama peļojot laukos un pļavās. Tai ir lieliski attīstīta oža, dzirde un redze.

Foto: V.Skuja

Lūsis Lynx lynx ir ļoti uzmanīgs dzīvnieks. Tas ir vienīgais Latvijā savvaļā sastopamais kaķu dzimtas pārstāvis. Tas, ka lūsis laupījumam uzbrūk no koka, ir izdomājums. Lūsis medī uz zemes.

Foto: V. Skuja

Meža cauna Martes martes vasaras vidū riesto un ir novērojama dienā. Caunu mātītes ir vieglākas nekā tēviņi, tāpēc biežāk izmanto koku vainagus.

Foto: V.Skuja

Ūdrs Lutra lutra barību rod foreļu strautos. Vasarā tas ir aktīvs cauru dienu.

Foto: V.Skuja

Vilku *Canis lupus* sastapt izdodas vien retajam tā slēptā dzīvesveida dēļ. Vilku ekskrementi Slīteres nacionālajā parka ieraugāmi daudz biežāk nekā pats zvērs.

Foto: V.Skuja

Lazdu susuris *Muscardinus avellanarius*

Foto: V.Skuja

1.2. Tūrisma produkts Putnu vērošana

Dabas aizsardzības pārvaldes Slīteres nacionālā parka administrācijas ornitologs Helmutis Hofmanis, sagatavojis tekstu (Putnu vērošana) un putnu fotoattēlus (12 gab.). Izmantoti interneta resursi: www.putni.lv, www.lob.lv

Kāpēc Slīteres nacionālais parks ir putniem īpaša teritorija? Slīteres NP teritorijas ģeogrāfiskais novietojums un dabas daudzveidība nodrošina divas tai raksturīgas un unikālas vērtības: 1-parku šķērso viens no trijiem Pasaules nozīmīgākajiem migrējošo putnu ceļš; 2- parkā mīt daudz retu un īpaši aizsargājamu putnu sugu.

Slīteres nacionālajā parkā ir konstatēta 261 putnu suga no visā Latvijā reģistrētajām 338 putnu sugām. Starp šīm sugām 66 ir retas un īpaši aizsargājamās Latvijā, bet 140 sugas ir apdraudētas Eiropā.

Kolkasrags - iecienītākā putnu vērošanas vietas SNP. Putnu migrāciju laikā teritoriju šķērso liels daudzums dažādu putnu sugu. Aktīvās migrācijas laikā Kolkasragu stundā pārlido pat vairāki desmiti tūkstošu putnu, tāpēc šī ir izcila putnu vērošanas vieta.

Pavasārī putnu migrācija ir salīdzinoši ilga, tāpēc Kolkasragā var būt sastopamas gandrīz visas Latvijas putnu sugas. Savukārt Kolkasraga piekrastes ūdeņi un Irbes jūras šaurums ir nozīmīga barošanās vieta caurceļojošajiem un ziemojošajiem ūdensputniem.

Kuras putnu sugas var novērot Kolkasragā? Ļoti piemērots laiks putnu vērošanai Kolkasragā ir pavasaris – putni virzās uz ziemeļiem un sekojot krasta līnijai nonāk ragā kā slazdā, tāpēc novērojami lielā skaitā un daudzveidībā. Tas, pirmkārt, attiecas uz sauszemes putniem. Tomēr arī ūdensputniem – gārgalēm, pīlēm, kaijām un zīriņiem rags kalpo par sava veida robežu, gar kuru veidojas vairāk vai mazāk izteiktas migrantu straumes. Kā zināms, ne visas putnu sugas atlido vienlaicīgi. Pavasara migrācija dažām sugām sākas jau februāra beigās, bet citas turpina ceļot līdz pat maija beigām. Līdz ar to Kolkasraga pavasara sezona ir visai gara. Tikai mainoties sezonai mainās arī putnu sugu sastāvs. Labākais laiks ir aprīlis un maija sākums. Rudens – ne mazāk interesanta sezona par pavasari, tikai sugu sastāvs nedaudz atšķirīgs un putnu skaits mazāks. Rudenī mazāk plēsīgo putnu, toties vairāk bridējputnu. Ūdensputnu migrācija gar ragu arī rudenī var būt diezgan intensīva.

Kā izvēlēties putnus vērošanas vietu Kolkasragā? Nonākot ragā un izvēloties bāzēšanās vietu, parasti nākas ievērot vēja virzienu. Ja vējš ir samērā lēns (kas gan nav tipiski Kolkasragam rudenī un ziemā), vietu var izvēlēties liedagā pie vecās Kolkas bākas drupām. Pie stipra rietumu vai ziemeļrietumu vēja vietu labāk izvēlēties aizvējā mežmalā. Lielāko daļu putnu parasti iespējams konstatēt no stacionāra punkta, bet, lai pilnībā aptvertu visu notiekošo, ragā jāpavada vairākas stundas. Putni pārvietojas virs jūras, virs meža, pa raga priedītēm un retajiem krūmiem. Kāds vienmēr uzturas arī liedagā. Var apsekt arī liedaga zonu abpus ragam, veicot apgaitu.

Putnu vērošanas labas prakses principi. Putnu vērotājiem ir savs ētikas kodekss, kura ievērošana palīdz novērst kaitējumu putniem. Septiņi putnu vērošanas principi:

1) Netramdi un lieki netraucē putnus.

Netramdi un lieki netraucē putnus. Vienmēr atceries par putnu labklājību! Īpašu piesardzību ievēro putnu ligzdošanas vietās. Pat ja putni ligzdu pēc cilvēka īslaicīga apmeklējuma nepamefīs, ligzdas izpostīšanas risks stipri palielinās, jo to daudz vieglāk atradīs plēsēji.

Ļoti jutīgi pret traucējumu ir gājputni barošanās, atpūtas vai nakšņošanas vietās, un visi putni ļoti aukstā laikā vai citādi nelabvēlīgos apstākļos. Katrs traucējums liek putniem lieki zaudēt dzīvības uzturēšanai izšķiroši nepieciešamo enerģiju.

2) Atceries, ka dabā visas putnu sugas ir vienlīdz nozīmīgas.

Atceries, ka dabā visas putnu sugas ir vienlīdz nozīmīgas. Putnu vērotāja attieksmei ir jābūt vienādai pret visām putnu sugām. Dabā nav “kaitīgu” un “derīgu” sugu, katrai no tām ir sava loma ekoloģiskajos procesos. Vērojot neiejaucies dabas procesos – lai izdzīvotu, plēsīgajiem putniem ir jāmedī un dzeguzēm jādēj olas citu putnu ligzdās.

Šādu attieksmi ievēro arī pret retām un parastām putnu sugām – tāpat kā tu izturies pret zaļo vārnu, izturies arī pret pelēko vārnu.

3) Saudzē putnu dzīvesvietas.

Saudzē putnu dzīvesvietas. Nebojā un nepiesārņo putnu dzīves vidi, centies neatstāt dabā aiz sevis neko lieku.

4) Cieni citu cilvēku tiesības un nepārkāp savējās.

Cieni citu cilvēku tiesības un nepārkāp savējās. Cieni un netraucē citus cilvēkus dabā. Cieni zemes īpašnieku un apsaimniekotāju tiesības. Apmeklējot īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, noskaidro un ievēro to izmantošanas un aizsardzības noteikumus.

5) Pieraksti savus novērojumus.

Pieraksti savus novērojumus. Lauka piezīmes ar precīzām ziņām par to, kur, kad, cik un kādu sugu putni novēroti, ir svarīga informācija, kas var noderēt dažādiem svarīgiem putnu izpētes un aizsardzības mērķiem. Tāpēc vienmēr rūpīgi pieraksti savus novērojumus uzreiz, lauka apstākļos.

6) Dalies ar savām zināšanām pārdomāti.

Dalies ar savām zināšanām pārdomāti. Apzinies, ka zināšanas par retu sugu ligzdu vai putnu atrašanās vietu var būt gan noderīgas putniem un to aizsardzībai, gan arī kaitēt, piemēram, piesaistot pārmērīgu traucējumu retas sugas putnu ligzdai. Informē ornitologus, taču lieki neizplati ziņas par retu un īpaši aizsargājamu sugu ligzdošanas vietām, lai novērstu putnu traucēšanu ligzdošanas laikā vai, piemēram, olu izzagšanu kolekcijām.

7) Centies uzzināt vairāk.

Centies uzzināt vairāk. Pilnveidojies ne tikai putnu noteikšanas mākslā, bet izglīto sevi par putnu uzvedības, dzīvesveida un aizsardzības jautājumiem. Nebaidies prasīt padomu pieredzējušākiem kolēģiem, izmanto pieejamos bibliotēku, interneta un citus resursus.

Putnu vērošanas inventārs –binoklis un teleskops. Putnu vērošanai pie jūras vispiemērotākais ir binoklis no 8x30 līdz 10x50 lielu palielinājumu komplektā ar teleskopu. Ar binokli ērti apskatīsiet interesējošo putnu baru, savukārt ar teleskopu jau konkrētāk noteiksiet putnu sugas piederību un citas nianšes. Izvēloties aptuveni 20 kārtīga palielinājuma teleskopu svarīgi ir lai ārējās lēcas diametrs būtu ap 80 milimetru liels. Tāpat, vēlams, lai būtu līdzīgi putnu noteicējs, kurš noder, ja tiek novērots kāds no retiemi vai līdz šim labi neiepazītiem putniem.

Putnu vēltīti pasākumi SNP. Ik gadus Slīteres nacionālajā parkā tiek rīkoti divi putniem vēltīti pasākumi –Putnu dienas pavasarī, Starptautiskās putnu vērošanas dienas rudenī.

Informācija par gidiem. Vilnis Skuja (Mag. biol.) – savu profesionālo darbību uzsācis 1980. gadā kā ornitologs, daudzus gadus veltot kraukļu pētniecībai. Vēlāk pievērsies zīdītājdzīvnieku, abinieku un rāpuļu pētniecībai. Viens no vispusīgākajiem un pieredzējušākajiem dabas pētniekiem Latvijā. Piedāvā ekskursijas pa Slīteres nacionālo parku.

Helmuts Hofmanis (Mag. biol.) – Ornitologs, profesionālā darbība saistīta ar Latvijas lielāko vistveidīgo putnu – medni. Piedalījies dažādu ar ornitoloģiju saistītu projektu un pētījumu veikšanā visā Latvijas teritorijā. Piedāvā ekskursijas pa Slīteres nacionālo parku.

Iecienītākās putnu vērošanas vietas SNP. Putnu migrāciju laikā teritoriju šķērso liels daudzums dažādu putnu sugu. Aktīvās migrācijas laikā Kolkasragu stundā pārlido pat vairāki desmiti tūkstošu putnu, tāpēc šī ir izcila putnu vērošanas vieta. Pavasarī putnu migrācija ir salīdzinoši ilga, tāpēc Kolkasragā var būt sastopamas gandrīz visas Latvijas putnu sugas. Savukārt Kolkasraga piekrastes ūdeņi un Irbes jūras šaurums ir nozīmīga barošanās vieta caurceļojošajiem un ziemojošajiem ūdensputniem.

Dažādus dziedātājspuņus var vērot un saklausīt visās četrās SNP dabas takās.

2. tabula

x – sugas novērojama neregulāri

X – suga novērojama regulāri

Vērojamā suga	Vērošanas vieta	Laiks											
		Mēneši											
		Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jūn	Jūl	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Mednis	Priežu mežs, ceļmala	x	x	X	X	X	x	x	x	X	X	x	x
Ūpis	Priežu mežs	x	x	X	X	X	x						
Sāmsalas pīle	Jūrmala				X	X	X	X	X	x			
Zivju gārnis	Jūrmala			x	X	X	X	X	X	x			
Baltā cielava	Jūrmala un zvejniekciemi				x	X	X	X	X	X	x		
Vakarlēpis	Purvmala, priežu meži					x	X	X	x				
Upes tārtiņš	Jūrmala				x	X	X	X	X	x			
Jūras krauklis	Jūras akvatorija un Jūrmala			x	X	x			x	X	X	x	

Žubīte	Visa teritorija			x	X	X	X	X	X	X	x		
Jūras ērglis	Viscaur teritorijā	X	X	x	x	x	x	x	x	x	X	X	X
Sudrabkaija	Jūrmala	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Melnā dzilna	Priežu meži	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Ūdensstrazds	Ūdensteces	X	x								x	X	X

PAVASARIS

Mednis *Tetrao urogallus* ir Pasaulē lielākais vistveidīgais putns. Slīterē šo putnu var laimēties redzēt ceļmalās barojoties ar sīkiem akmentiņiem (gastrolītiem), ar kuru palīdzību mednis vieglāk pārstrādā barību.

Medņa tēviņš. Foto: M.Strazds, H.Hofmanis

Ūpis *Bubo bubo* ir Latvijas lielākā pūce, kuru februārī – martā var dzirdēt Kolkas apkārtnē. Galvenokārt ligzdo uz zemes seklā bedrītē pie kāda koka stumbra, izgāztas saknes. Gaujas Nacionālajā parkā arī klinšu nišās un uz terasēm.

Ūpja mazulis. Foto:H.Hofmanis

Žubīte ir Latvijas parastākā putnu suga, kas sastopama visā Latvijas teritorijā un apdzīvo dažādus biotopus. Ornitologi lēš, ka Latvijā dzīvo ap 2,5 milj. Pāru šīs sugas putnu.

VASARA

Lielākā un viena no krāšņākajām Latvijas pīlēm ir **Sāmsalas pīle** *Tadorna tadorna*. Tā regulāri novērojama jūras piekrastē. Šī suga mēdz ligzdot zem tuvējām mājām un saimniecības ēkām. Sāmsalas pīlēm ir raksturīgi veidot pīlēnu bērnudārzus, proti, ja kādas ģimenes pīlēni ir noklīduši vai palikuši bez vecākiem, tad bieži vien tos pieņem cita ģimene tādejādi mēdz būt, ka vienā ģimenē ir 20 un vairāk pīlēnu.

Foto: A.Poišs

Zivju gārnis *Ardea cinerea* ir stārķa lieluma putns, kuru bieži var novērot Slīteres piekrastē. Pārtiek galvenokārt no zivīm, bet ēd arī citus dzīvniekus. Slīteres pētnieki ir novērojuši, ka lielākajā Slīteres smilšu krupju *Bufo calamita* nārsta vietā bieži uzturas gārņi, kas domājams apēd arī daļu no smilšu krupju kurkuļiem.

Foto: J. Kuze

Baltā cielava *Motacila alba* ir Latvijas nacionālais putns, kurš sastopams visā Latvijas teritorijā, arī piekrastē. Šeit, Slīteres jūrmalā, baltās cielavas par savu ligzdvietu nereti izvēlas liedagā pamestās zvejnieku laivas, savukārt pludmali tās izmanto par izcilu barības ieguves vietu.

Foto: A.Poišs

Vakarlēpis *Caprimulgus europaeus* jeb lēlis ir putns, kuru bieži jūnija, jūlija naktīs var novērot uz ceļiem, kur tie bieži arī kļūst par autotransporta upuriem. Tam paceļoties spārnos labi redzami balti laukumi spārnu galu daļā. Vakarlēpi ziemo tropiskajā Āfrikā.

Ja auto gaismās redzat *spīdīgas acis* – piebremzējiet, tā jūs ļausiet putniem un zvēriem pasargāties no sadursmes.

Upes tārtiņi *Charadrius dubius* Slīteres jūrmalā joprojām ir sastopami regulāri, taču daudz retāk kā 1980. gados. No līdzīgā smilšu tārtiņa *Charadrius hiaticula* to var atšķirt pēc dzeltenā gredzena ap aci, kā arī knābja, kurš upes tārtiņam ir viscaur melns. Ligzdošanas laikā liedagā tie veido seklas bedrītes, kurās iedēj trīs olas. Ja cilvēks vai kāds cits ienaidnieks tuvojās ligzdai, viens no vecākiem ar balsi pievēršot uzmanību vilina prom ienaidnieku. Neuzkavējieties ilgstoši šādās vietās!

Foto: J. Kuze

RUDENS

Jūras krauklis *Phalacrocorax carbo* vēl pirms 30 gadiem Latvijas teritorijā bija reti ligzdojoša putnu suga, taču pēdējos gados to skaits ir ievērojami audzis. Bieži vien šo sugu var novērot sēžam uz kāda mola vai jūras liedagā ar nedaudz izplestiem spārn timeriem. Tādā veidā tas žāvē spārn timerus. Ir atrodamas norādes, ka tā kontūras atgādina krustu — tādēļ dažkārt putns parādās viduslaiku kristīgajā heraldikā.

Foto: J. Kuze

Melngalvas zoss *Branta bernicla* Latvijā sastopama pavasarī un rudenī migrāciju laikā, kad sastopama galvenokārt jūras piekrastē. Šī suga ligzdo tundrā pārtiekot no dažādiem augiem, bet pavasarī īpaši no ķērpjiem un sūnām, kuras noknābā no akmeņiem. Raksturīgi, ka ceļošanas laikā barojoties tās parasti cilvēku pielaiž ļoti tuvu.

Jūras ērglis *Haliaeetus albicilla* ir Latvijas lielākais plēsīgais putns, kura spārnu izpletums ir aptuveni 2,5 metri. Lidojumā šo ērgli var atšķirt pēc raksturīgā silueta – gari un plakani spārni ar labi redzamiem „pirkstiem” un vecajiem, pieaugušajiem putniem ir labi redzama balta aste. Jūras ērglis ligzdot sāk tikai 5-6 gadu vecumā, kad savu lielo ligzdu būvē vecos kokos. Parasti ligzda ir lielāka par stārķu ligzdām. Slīterē jūras ērglis neligzdo, bet regulāri šeit uzturas. Tuvākās šīs sugas ligzdošanas vietas ir dabas liegumā „Ances purvi un meži”.

Foto: J. Kuze

ZIEMA

Sudrabkaija *Larus argentatus* ir parastākā kaija, kuru var novērot pie jūras. Ja izdodas kaiju novērot sēžam liedagā tad viena no drošākajām sugas noteikšanas pazīmēm ir dzeltenais knābis ar nelielu sarkanu pleķi uz apakš knābja.

Foto: J. Kuze

Melnā dzilna *Dryocopus martius* ir lielākais no Eiropas dzeņiem un ir tā saucamā „atslēgas suga”. Tās kaltajos dobumos ligzdo virkne citu putnu un zvēru, kuri paši dobumus nekaļ, piemēram, Latvijas mazākā pūcīte apodziņš *Glaucidium passerinum*, meža balodis *Columba oenas* un bikšainais apogs *Aegolius funereus*.

Foto: J. Kuze

Ūdensstrazds *Cinclus cinclus* ir gājputns, kurš Latvijā no Skandināvijas ierodas novembrī, savukārt Latviju pamet jau martā. Dzīvo pie upēm un strautiem. Barojoties ar dažādiem ūdens bezmugurkaulniekiem lec un nirst ūdenī. Ziemā, Slīteres nacionālā parka apkārtnē tas ir novērojams pie upju grīvām.

1.3. Citi pakalpojumi

1.3.1. Slīteres NPA eksperti komentējuši Jura Smalīnska sastādīto sarakstu Slīteres NP ceļveža izveidei nepieciešamās informācijas iegūšanas avotiem.

1.3.2. Doti padomi, kur meklēt cilvēkus, kuri ir saglabājuši vēsturiskus materiālus – fotogrāfijas, izgriezumus no preses izdevumiem, kā arī par novada vēstures zinātāju –teicēju mežsargu Edgaru Hausmani.

1.3.3. Jura Smalīnska rīcībā nodots Slīteres NPA zooloģes Inas Braunas personīgais preses rakstu un literatūras vākums.

1.3.4. Jura Smalīnska izstrādāto 7 tūrisma produktu/maršrutu satura pilnveidošanai, profesionālus ieteikumus sniegušas Slīteres NPA botāniķe Ilze Rēriha, zooloģe Ina Brauna un ilggadīgā vides gide Dagmāra Jansone.

1.3.5. Izgatavotas un izvietotas pasākuma afišas Kolkas pagasta zvejniekiem.

1.3.6. Sniegta informācija par citu projektu tūrisma pasākumiem (skatīt pielikumā elektroniski: Stendu saturs formātā *pdf* par putniem Rīgas jūras līcī un biotopiem Irbes šaurumā. LIFE projekts “Jūras aizsargājamās dabas teritorijas”, Baltijas Vides forums. Stendi atrodas Slīteres NP teritorijā Ēvažu dabas un Kolkas priežu taku malās.)

2. Monitorings

2.1. Vides monitorings

Teritorijas vides stāvokli raksturo aizsargājamo zīdītājdzīvnieku sugu skaits un sastāvs. Slīteres NP teritorijā sastopamas 19 aizsargājamas zīdītājdzīvnieku sugas (skatīt 3. tabulu). Avots: Slīteres NP Dabas aizsardzības plāna darba materiāli.

**Slīteres NP sastopamo aizsargājamo zīdītājdzīvnieku sugas,
to aizsardzības statuss, atrašanās vieta SNP un pasākumi, lai nodrošinātu
sugas aizsardzību**

Sugas nosaukums latīniski	Sugas nosaukums latviski	Atrašanās vieta SNP teritorijā	Kādā veidā tiek šobrīd nodrošināta sugu aizsardzība	Īpaši aizsargājamā suga ¹	Ierobežoti izmantojamā īpaši aizsargājamā suga ²	ES direktīvu suga	Piezīmes
<i>Neomys fodiens</i> (Pennant)	Ūdenscirslis	ūdensteces	Īpašu pasākumu nav				LSG IV kat.
<i>Eptesicus nilssoni</i> (Keyserling et Blasius)	Ziemeļu sikspārnis	Vienmērīgi visā teritorijā	Iedzīvotāju informēšana par ziemošanas vietu	X			
<i>Myotis daubentoni</i> (Kuhl)	Ūdeņu naktssikspārnis	Kolkas raga apkārtnē	Īpašu pasākumu nav	X			
<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber)	Rūsganais vakarsikspārnis	Kolkas raga apkārtnē	Īpašu pasākumu nav	X			
<i>Pipistrellus nathusii</i> (Keyserling et Blasius)	Natūza sikspārnis	Kolkas raga apkārtnē	Īpašu pasākumu nav	X			
<i>Plecotus auritus</i> (L.)	Brūnais garausainis	Kolkas raga apkārtnē	Iedzīvotāju informēšana par ziemošanas vietu	X			
<i>Lepus timidus</i> L.	Baltais zaķis	Sporādiski visā teritorijā	SNP medīt aizliegts	X			
<i>Castor fiber</i> L.	Bebrs	Ūdenstilpes un ūdensteces	Īpašu pasākumu nav			X	
<i>Musccardinus avellanarius</i> (L.)	Mazais susuris	Zilo kalnu krauja	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG IIIkat.
<i>Sicista betulina</i> (Pall.)	Meža sicista	Sporādiski visā teritorijā	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG IIIkat.
<i>Canis lupus</i> L.	Vilks	Vienmērīgi visā teritorijā	SNP medīt aizliegts		X	X	
<i>Ursus arctos</i> L.	Brūnais lācis	Atsevišķi sastapšanas gadījumi	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG IIIkat.
<i>Lutra lutra</i> (L.)	Ūdrs	Ūdenstilpes un ūdensteces	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG IV kat.
<i>Martes martes</i> (L.)	Meža cauna	Vienmērīgi visā teritorijā	Īpašu pasākumu nav		X	X	

<i>Mustela erminea L.</i>	Sermulis	Atsevišķi sastapšanas gadījumi	Īpašu pasākumu nav				LSG IV kat.
<i>Mustela putorius L.</i>	Sesks	Sporādiski visā teritorijā	Īpašu pasākumu nav		X		
<i>Lynx lynx L.</i>	Lūsis	Vienmērīgi visā teritorijā	SNP medīt aizliegts		X	X	
<i>Halichoerus grypus (Fabricius)</i>	Pelēkais ronis	SNP jūras teritorijā	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG III kat.
<i>Phoca hispida Schreber</i>	Pogainais ronis	SNP jūras teritorijā	Īpašu pasākumu nav	X		X	LSG I kat.

2.2. Laikapstākļu monitorings.

Kopš 2009. gada septembra tiek veikti pieraksti par laika apstākļiem.
Laika apstākļus novēroja: Andris Ratkevičs, tie apkopoti 4.tabulā.

4. tabula

Laika apstākļu novērojumi Slīteres nacionālajā parkā
(2009. gada septembris, oktobris, novembris. Brīvdienas un svētku dienas)

Datums/Diena	Gaisa temp. °C ap plkst 15	Mākoņainība	Vējš	Nokrišņi dienas gaitā	Piezīmes
5. 09. sestdiena	18	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
6. 09. svētdiena	15	Mākoņains/apmācies	lēns	Neliels lietus	
12.09. sestdiena	16	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
13.09. svētdiena	16	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
19.09. sestdiena	16	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
20.09. svētdiena	16	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
26.09. sestdiena	13	mākoņains	vidējs	Brīžiem neliels lietus	Naktī stiprs vējš (vētra)
27.09. svētdiena	12	mākoņains	vidējs	Brīžiem neliels lietus	
03.10. sestdiena	9	apmācies	stiprs	Brīžiem neliels lietus	Naktī stiprs lietus
04.10. svētdiena	10	apmācies	stiprs	līst	Naktī pirmo reizi visa zeme balta no salnas
10.10. sestdiena	7	mākoņains	Bezvējš	Bez nokrišņiem	
11.10. svētdiena	5	apmācies	Vidējs	Bez nokrišņiem	
17.10. sestdiena	5	Neliels māķ.	lēns	Bez	Dienas pirmajā pusē migla

		Daudz.		nokrišņiem	
18.10. svētdiena	4	apmācies	lēns	Brīžiem neliels lietus	Saule caur mākoņiem, brīžiem
24.10. sestdiena	6	apmācies	Bezvējš	Brīžiem neliels lietus	
25.10. svētdiena	7	apmācies	Bezvējš	neliels lietus	Smidzina visu dienu
31.10. sestdiena	4	Neliels māc. Daudz.	lēns	Bez nokrišņiem	
01.11. svētdiena	1	mākoņains	lēns	Bez nokrišņiem	
07.11. sestdiena	1	apmācies	lēns	Bez nokrišņiem	
08.11.	2	apmācies	lēns	Smidzina	
14.11.	2	apmācies	lēns	Bez nokrišņiem	
15.11.	4	apmācies	Vidējs	Bez nokrišņiem	
18.11.	7	apmācies	lēns	neliels lietus	
21.11.	9	apmācies	Vidējs	Bez nokrišņiem	
22.11.	7	apmācies	Vidējs	Bez nokrišņiem	
28.11.	7	apmācies	lēns	neliels lietus	
29.11.	4	mākoņains	lēns	neliels lietus	

1. Tabula tiek aizpildīta par situāciju adresē „Puteri”, Ances pag. Ventspils novads (5km uz rietumiem no Šlīteres).
2. Šī tabula tiek aizpildīta katru dienu jūnijā, jūlijā un augustā un pārējā gada sestdienās, svētdienās un svētku (brīvdienām) dienās.
3. Aptuvenā gaisa temperatūra tiek atzīmēta tā, kas dienas vidū.
4. Mākoņainība tiek izteikta trīs variantos: apmācies, mākoņains, saulains.
5. Nokrišņi tiek izteikti trīs variantos: stiprs lietus, neliels lietus, bez nokrišņiem (tas pats attiecībā uz sniegu).
6. Monitorings tiek vests visu projekta laiku.

3.Tūrisma statistika

5.tabula

Šlīteres bākas apmeklējums 2009.gadā no 1. maija līdz 25.oktobrim

Apmeklētāju kategorija	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	Augusts	Septembris	Oktobris	Kopā
Pieaugušie	739	516	934	1313	559	193	4254
Pirmssk. bērni	74	89	133	183	42	39	560
Ārzemnieki	67	38	179	276	40	-	600
Dabas taka	150	91	87	113	148	-	589
Bākas apm.ar gidu	11	10	55	74	102	-	252
Kopējais skaits	880	643	1246	1772	641	232	5414

6.tabula

Ārzemju tūristu sadalījums pa valstīm Šlīteres bākā 2009. gadā

Valsts	Cilvēku skaits
Somija	18
Vācija	233
Francija	9
Dānija	8
Nīderlande	35
Beļģija	3
Lielbritānija	47
Lietuva	115
Spānija	19
Zviedrija	19
Igaunija	51
Šveice	2
Polija	17
ASV	1
Čehija	10
Austrija	6
Itālija	4
Krievija	3
Kopā	600

7.tabula

Slīteres dabas takas apmeklējums 2009. gadā no 1. maija līdz 25.oktobrim

Mēnesis	Maijs	Jūnijs	Jūlijs	Augusts	Septembris	Oktobris	Kopā
Cilvēku skaits	150	91	87	113	148	-	589